

ЗМІСТ ПРОГРАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

№	Тема
1	I. Фонетика і графіка. Орфоенія і орфографія Звуки мови. Голосні і приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі і глухі. Подовжені звуки. Букви й інші графічні засоби. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ та буквосполучень дз, дзь, дж. Склад. Наголос. Ненаголошені голосні, їх вимова та позначення на письмі.
2	Вимова приголосних звуків та їх позначення на письмі. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Чергування у-в, і-й. Орфограма. Орфографічна помилка.
3	Правила вживання апострофа, м'якого знака. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків.
4	Написання слів іншомовного походження.
5	II. Будова слова, словотвір і орфографія Спільнокореневі слова і форми слова. Основа слова і закінчення змінних слів. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Найпоширеніші чергування голосних і приголосних звуків.
6	Вимова і написання префіксів з- (зі-), с-, роз-, без-, пре-, при-, прі-. Змінювання і творення слів. Основні способи словотворення в українській мові. Зміни приголосних при творенні слів.
7	Правопис складних і складноскорочених слів.
8	Лексикологія і фразеологія. Поняття про лексику. Лексичне значення слова. Однозначні і багатозначні слова. Пряме і переносне значення слів. Синоніми, антоніми, омоніми. Загальновживані слова. Діалектні та професійні слова. Запозичені слова. Застарілі слова. Неологізми. Поняття про фразеологізми. Фразеологізми в ролі членів речення. Диктант.
9	III. Морфологія і орфографія Поняття про самостійні та службові частини мови. Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменник: назви істот і неістот, загальні і власні назви. Рід, число, відмінки іменників. Типи відмін іменників. Незмінні іменники. Способи творення іменників. Правопис відмінкових закінчень іменників. Правопис найуживаніших суфіксів. Велика буква у власних назвах.
10	Прикметник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Якісні, відносні та присвійні прикметники. Повні і короткі форми прикметників. Ступені порівняння прикметників, їх утворення. Відмінювання прикметників. Способи творення прикметників. Правопис відмінкових закінчень і найуживаніших суфіксів прикметників. Написання складних прикметників.

11	Числівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні (на означення цілих чисел, дробових та збірних) і порядкові. Числівники прості і складні. Відмінювання кількісних і порядкових числівників. Правопис числівників.
12	Займенник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників. Відмінювання займенників. Правопис займенників.
13	Дієслово як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Неозначена форма дієслова. Види дієслів (доконаний, недоконаний). Способи дієслів (дійсний, умовний, наказовий). Часи дієслів. Дієслова I та II дієвідмін. Особа і число (в теперішньому і майбутньому часі). Безособові дієслова. Способи утворення дієслів. Правопис дієслів.
14	Дієприкметник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники, їх творення. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові дієслівні форми на –но, –то. Правопис дієприкметників. Дієприслівник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот. Правопис дієприслівників.
15	Прислівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників. Способи їх творення. Правопис прислівників.
16	Прийменник як службова частина мови. Непохідні і похідні прийменники. Правопис прийменників разом, окремо і через дефіс. Сполучники як службова частина мови. Сполучники сурядності і підрядності. Правопис сполучників разом і окремо. Частка як службова частина мови. Формотворчі, заперечні та модальні частки. Написання часток бо, но, то, от, таки. Не з різними частинами мови. Вигук як частина мови. Правопис вигуків. Диктант.
17	IV. Синтаксис і пунктуація Словосполучення. Будова і типи словосполучення за способом вираження головного слова.
18	Просте речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні. Окличні речення. Члени речення (підмет і присудок; присудок простий і складе-ний; додаток, означення, обставина) і способи їх вираження. Прикладка як різновид означення. Порівняльний зворот. Розділові знаки в кінці речення. Тире між підметом і присудком. Розділові знаки при прикладках і порівняль-них зворотах.
19	Речення двоскладні і односкладні. Різновиди односкладних речень. Повні і неповні речення. Тире в неповних реченнях.

20	Однорідні члени речення. Узагальнююче слово при однорідних членах речення. Однорідні й неоднорідні означення. Розділові знаки при однорідних членах речення.
21	Звертання і вставні слова (словосполучення, речення). Розділові знаки про них.
22	Відокремлені другорядні члени речення (в тому числі уточнюючі). Розділові знаки при відокремлених членах речення.
23	Складне речення, його типи. Складносурядне сполучникове речення. Складнопідрядне речення із сполучниками і сполучними словами. Основні види підрядних речень. Складне речення з кількома підрядними.
24	Розділові знаки в складносурядному і складнопідрядному реченнях. Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні. Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в ньому.
25	Пряма й непряма мова. Цитата. Діалог. Розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі.

ЗРАЗОК ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

10 клас

1. На третій склад падає наголос у слові

- А однаковий
- Б периметр
- В підошва
- Г кропива

2. Спільнокореневим до слова «колотити» є

- А кілочок
- Б довкілля
- В колосальний
- Г заколоситися

3. НЕ МАЮТЬ закінчення всі слова рядка

- А мадам, метро, спересердя
- Б зараз, працюючи, учень
- В календар, зазвичай, івасі
- Г фото, пальт, швидко

4. Позначте рядок, у якому всі слова пишуться з апострофом

- А В..ячеслав, кар..єра, пів..ящика, медв..яний
- Б верб..я, міжгір..я, дзв..якнути, без..ядерний
- В бур..яний, кур..йозний, між..ярусний, круп..яний
- Г двох..ярусний, пів..яру, об..єкт, під..їжджати

5. Немає лексичної помилки в рядку

- А погляди співпадають
- Б багаточисельні дзвінки

В рішити завдання

Г наступного разу

6. Вставним словосполученням ускладнено речення (розділові знаки пропущено)

А За теорією Ч. Дарвіна було знято кілька цікавих науково-популярних фільмів.

Б За теорією Ч. Дарвіна тривалий час уважно слідкували науковці в Кембриджі.

В За теорією Ч. Дарвіна головною рушійною силою еволюції є природний добір.

Г За теорією Ч. Дарвіна з'явилися й інші пояснення чинників еволюції видів.

7. Потрібно поставити У на місці всіх пропусків у рядку

А гуляв ... лісі, улюблений ..читель, блиск ... очах

Б було ... Києві, лежала ... шухляді, плавала ... воді

В знімки ... фотографа, ліси ... хвої, читати ..голос

Г бути ... формі, осінь ... Каневі, допоможе ..війти

8. Без знака м'якшення на місці пропуску треба писати всі слова в рядку

А хар..ківський, стіл..чик, матін..чин

Б жовч..ю, прес-пап..є, ковал..ський

В миш..як, хустин..ці, Галин..чин

Г рибал..ці, перелл..ється, жул..єн

9. Спрощення в групах приголосних треба позначати на письмі в усіх словах рядка

А свис..нути, ненавис..ний, пес..ливий

Б тиж..невий, тріс..нути, захис..ник

В навмис..но, провіс..ник, хвас..нути

Г радіс..ний, аген..ство, ціліс..ний

Д балас..ний, перехрес..ний, зліс..ний

10. Подвоєні літери треба писати на місці пропусків у всіх словах рядка

А мас..а, Гол..андія, барок..о

Б Тал..ін.., ван..а, телеграм..а

В Ас..ирія, брут..о, бравіс..имо

Г ір..еальний, Ахіл..ес, тон..а

Д Жан..а, марок..анець, клас..

11. Усі прислівники пишуться разом у рядку

А на/виворіт, ні/куди, по/воленьки, по/підтинню

Б по/давньому, не/вдогад, по/можливості, що/разу

В не/зрівнянно, по/суті, як/не/як, часто/густо

Г не/нароком, по/етапно, хоч/не/хоч, по/латині

Д по/українському, ні/звідки, по/всяк/денно, повно/цінно

12. Форми ступенів порівняння можна утворити від усіх прикметників рядка

А низький, пресильний, дорогий

Б визначний, лисий, удалий

В кароокий, молодий, красивий

Г смачний, тонкий, ефективний

Д бадьорий, гнідий, хворий

13. Правильною є відмінкова форма числівника

А ста сорока п'ятьма

Б сто сорок п'яти

В стам сорокам п'ятьом

Г стома сороками п'ятьома

Д (у) стах сорока п'ятьох

14. Граматично правильне закінчення речення

Відпочиваючи в Карпатах...

А черпаєш силу від дрімучих соснових лісів.

Б соснові ліси напувають тебе цілющою силою.

В мені хочеться оздоровитися в соснових лісах.

Г у тебе залишаться яскраві враження надовго.

Д повітря соснових лісів допоможе зняти втому.

15. Прочитайте речення (цифра позначає попередній розділовий знак).

Аж тут підвівся Орфей і,(1) ударивши по золотих струнах своєї кифари,(2) заспівав: то була пісня,(3) що її найдужче любила його мати,(4)прекрасна муза Калліопа,(5) і,(6) можливо,(7) саме згадка про неї надала Орфеевому голосу ще більшої сили,(8) щирості,(9) влади.

НЕПРАВИЛЬНО обґрунтовано вживання розділових знаків, запропоноване в рядку

А 1 і 2 – при відокремленій обставині

Б кома 3 – перед сурядною частиною складного речення

В коми 4 і 5 – при відокремленій прикладці

Г коми 6 і 7 – при вставному слові

Д кома 8 і 9 – при однорідних членах речення

16. НЕПРАВИЛЬНО розставлено розділові знаки при прямій мові в реченні

А «Життя лише доти має вартість, – говорив батько частенько – доки людина може допомагати іншим».

Б «Поки людина жива, вона ніколи не повинна втрачати надії», – говорив давньоримський філософ Сенека.

В «Це ж хто сказав, що одна ластівка не робить весни?» – переможно вигукнув Таран.

Г Давньогрецький філософ Епікур казав: «Якщо доля особливо прихильна до людини, вона дає їй вірних друзів».

Д «Розумні люди говорять тому, що їм є що сказати, – стверджував мудрець і додавав: – А дурні просто хочуть сказати хоч щось».

17. Доберіть до кожного фразеологізму антонім.

Фразеологізм

Антонім

1 очей не відведеш

А через пень-колоду

2 вискочити на сухе

Б за тридев'ять земель

3 голки не підточиш

В хоч голки не підточиш

4 палицею кинути

Г потрапити в павутину

Д з душі верне

18. З'ясуйте вид односкладних речень.

Односкладне речення

- 1 означено-особове
- 2 неозначено-особове
- 3 узагальнено-особове
- 4 безособове

Приклад

- А Свого щастя і колесом не об'їдеш.
- Б Нині холодно навіть удень.
- В Стою, мов скеля, непорушний.
- Г До Харкова в'їжджали зночі.
- Д Пекельний посвист снарядів.

19. З'ясуйте причину вживання тире в наведених реченнях.

Випадок уживання тире

Приклад речення

- 1 перед узагальнювальним словом
- 2 між підметом і присудком
- 3 при відокремленій прикладці
- 4 у безсполучниковому реченні

- А Часом над горами встає веселка – різнобарвний стовп світла.
- Б Дмухнув вітрець - і мрії ті пропали.
- В Соловей співає - серце завмирає.
- Г Ні сивий академік, ні учитель, ні учень – ніхто не відповість на це питання.
- Д У будь-якій ситуації залишатися Людиною – ось єдина умова життя.

20. Визначте, якою частиною мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).

На полях, (1)що розстилися (2)обабіч дороги, чулися невиразні шерехи: (3)то тріск сухого бур'яну, то причає (4)шарудіння.

- А іменник
- Б займенник
- В прислівник
- Г прийменник
- Д сполучник